

בסיעתא דשמיא
ההקדשה
המרכזית
להצלחת ורפואת
בנימין בן נוסרת
משפחת שמיאן
ברוג"ש

דברי התורה וההלכות נמסרו ע"י הרב אליהו אילן סויה שליט"א,
ראש ישיבת חיי אברהם ומורה צדק בעיר בני ברק

שביעי של פסח

קריעת ים סוף

151

מספר עלון

העלון מוקדש

לזיווג הגון:

אסתר בינה בת פלורה

רחל בת פלורה

הודיה בת זיוה

יעקב משה בן ציפורה

אורה

מאיר בן ציפורה אורה

עזרא בן זיוה

לרפואה שלימה:

בנימין בן נוסרת

פלורה בת רוזי

לעילוי נשמת:

אהרון בן דוד ואסתר

ציון בן יעקב ואסתר

רפאל בן מרים

חנה בת יצחק ושרה

שרה בת ציון וחנה

גבריאל דוד בן אדלה

כמדי שבוע

מתקיים לימוד

"ליל שישי"

לבחורי הישיבות

היקרים משעה

22:00-23:45

כל בית כנסת או

תורם שיתרמו

100 ש"ח ומעלה

הלימוד יוקדש

לזכותם

לתרומות ומסירת

שמות ניתן לפנות

לפלאפון

0583234552

מעוניין בהקדשה?

להצלחה, פרנסה

בשפע, זיווג הגון

רפואה, או לע"נ

צלצל

0583234552

המיוחד והמאפיין של שביעי של פסח הוא קריעת ים סוף. והשירה שעם ישראל אמרו על הים, שהוא דבר מעניין שעם שלם כולם כאחד עונים בשירה באותם המילים ובאותה מנגינה.

ואכן זה דבר מפליא מאוד שאין לו תקדים בהיסטוריה שעם שלם אומר שירה, ולא רק עם שלם אלא עצם השירה היא דבר חדש. כפי שמביא המדרש רבה (שמות רבה פרשת בשלח כ"ג סימן ד):

"אז ישיר משה": 'מיום שברא הקדוש ברוך הוא את העולם ועד שעמדו ישראל על הים לא מצינו אדם שאמר שירה להקב"ה אלא ישראל, ברא אדם הראשון ולא אמר שירה.

הציל אברהם מכבשן האש ומן המלכים ולא אמר שירה. וכן יצחק מן המאכלת ולא אמר שירה.

וכן יעקב מן המלאך ומן עשו ומן אנשי שכם ולא אמר שירה. כיון שבאו ישראל לים ונקרע להם מיד אמרו שירה לפני הקדוש ברוך הוא שנא' אז ישיר משה ובני ישראל וזה "פיה פתחה בחכמה" אמר הקדוש ברוך הוא לאלו הייתי מצפה ואין אז אלא שמחה שנאמר (תהלים קכו) אז ימלא שחוק פינ'ו. עד כאן דברי המדרש.

ואכן מדוע דווקא אז נאמרה שירה, ועוד שירה בסטנדרטים לא רגילים, עצם השירה היא חידוש, וסוג השירה, צורת השירה, כמות השירים, הבנים והבנות. בפשטות לפי מה שאנחנו מכירים, הנס הגדול היה שהים נקרע לשניים, אבל כנראה שלא רק!

היה שם הרבה יותר מהים שנקרע לשניים, כפי שגילה לנו רבנו עובדיה מברטנורא במסכת אבות פרק ה' משנה ד':

'ועשרה על הים הנס האחד: ויבקעו המים, לראות איך הים נחצה לשני חלקים זה נס בפני עצמו.

הנס השני: שנעשה הים כחומה ואוהל ונכנסו ישראל לתוכו. כלומר המים היום ממש אהל מעל בני ישראל, ולא רק שהמים לא נפלו על ישראל אלא שסיככו עליהם.

הנס השלישי: שנעשה קרקעית הים יבש בלא חומר וטיט. כלומר גם אם נרים מים מקרקעית של חול, האדמה תשאר בוצית ורטובה, ולא תהיה נוחה להליכה, אבל בקריעת יום סוף הייתה מערכת ייבוש רוחנית שפשוט עשתה את כל החול שמתחת לים יבש כמו מסלול של כביש מרוצף.

הנס הרביעי: שקרקעית הים שדרכו בו המצריים שהיו רודפים אחרי ישראל נתלחלח ונעשה חומר וטיט. כלומר הקרקע הייתה מתאימה את עצמה, לגבי עם ישראל הייתה יבשה, ואילו לגבי המצריים הקרקע נשארה בוצית על מנת שיטבעו שם. כלומר הנס כפול ומכופל.

הנס החמישי: שהמים הנקפאים בקרקע הים לא היו חתיכה אחת אלא חתיכות קטנות, כעין לבינים ואבני הבנין מסודרים זה אצל זה.

הנס השישי: שנתקשו המים הנקפאים ונעשו קשים כסלעים.

הנס השביעי: שנגזר הים לשנים עשר גזרים כדי שיעברו כל שבט ושבט בדרך אחד לבדו. כלומר היה בים שנים עשר שבילים, שביל לכל שבט.

הנס השמיני: שקפאו המים כספיר, שוהם וזכוכית, כדי שיראו השבטים אלו את אלו, שעמוד האש היה מאיר להם.

הנס התשיעי: שהיו יוצאים ממנו מים מתוקים שהיו שותים אותם, וזהו שנאמר נזלים.

הנס העשירי: שלאחר ששתו מהם מה שרצו, הנותרים מהם היו נקפאים ונעשים ערימות. עד כאן דברי רבנו עובדיה מברטנורא.

ברור לנו שמשנה, אברהם ויצחק הודו לקב"ה ולא על זה דיבר המדרש, אלא רק על השירה, כלומר על כך שהם לא שרו לקב"ה שירה.

אך בקריעת יום סוף שנאמרה השירה על ידי עם ישראל, באופן הזה ובצורה הזו, הסיבה היא, כי עם כל כך הרבה ניסים, אין לך בחירה שלא לשיר, אתה פושט צועק מתוך חדרי הלב, במילים אחרות הלב מדבר לבד בלי שתרצה, הנשמה זועקת ושרה שירים והילולים לקב"ה בלי בחירה. והקב"ה שמח בשירה!

נא לא לעיין בעלון בשעת התפילה וקריאת התורה ולשמור על קדושת העלון! שכן לימוד תורה בשבת פי אלף מיום חול!

רשו"ת הרבנים:

דבר מפליא מאוד שהקב"ה קרא לדבר הכי יקר לו והכי אהוב עליו שזו התורה, הקב"ה כתב לנו "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת" (דברים ל"א י"ט). כלומר שהקב"ה מדבר על התורה, הוא קורא לה 'שירה' כי גם את התורה שלו הוא שרוצה שנלמד מתוך שירה.

לכן בשבת זו נהגו בקהילות ישראל לשיר את שירה הים, חלק מהקהילות שרים את השירה בחצות לילה של שביעי של פסח, ויש קהילות שקמים לפנות בוקר ושרים את שירת הים במנגינה מיוחדת.

אין יותר מתאים לספר לילדים על גודל הניסים, ועל השירה. שבת בשירה שלום!

שאלה: יש לי עסק למכירת מוצרי חד פעמי, והציעו לי לשכור שטח גדול ומרווח שיספיק לי גם למחסנים וגם לחנות למכירת המוצרים חד פעמי, אך על החלק של השטח יש כבר חנות של מוצרים חד פעמיים, האם מותר לי לפתוח שם את החנות שלי או לא, כיון שיש בזה איסור של 'יורד לאומנות חבירו'?

תשובה: בגמרא בב"ב כ"א מבואר לשיטת רב הונא בריה דרב יהושע על דעת חכמים שמותר לפתוח חנות לצד חנות חבירו ואפילו שמוכר את אותם המוצרים. ולא יוכל לטעון לו 'קא פסקת לחיותי' כלומר אתה מפסיד אותי כסף וממילא אין לי במה לחיות בגללך שכשם שאתה חושש לפרנסתך, כך יש לך לחשוש לפרנסתי. יד רמ"ה שם בב"ב.

ועוד יכל לטעון לו בעל החנות השניה - מכיון שכל אחד מאתנו אינו עושה אלא בתוך שלו, הרי יגיע לכל אחד מה שפסקו לו מן השמים, ואין אחד מאתנו מקפח את פרנסת חבירו כלל. יד רמ"ה שם.

ועיקר הטעם הוא שבעל החנות אומר לו, שכמו שיקנו אצלך יקנו גם אצלי, ואין כאן גרימת נזק, אלא מניעת רווח.

ולכן אפילו שמוריד את המחירים, וגורם לאחרים גם כן להוריד מחירים, ובוודאי שבעל החנות הראשונה שמכר עד היום יאלץ גם כן להוריד מחירים, אמרו חכמים 'תבוא עליו ברכה' כלומר תבוא ברכה על בעל החנות השניה. שמי אמר לנו שצריכים לדאוג לאותו בעל חנות ראשונה, הרי זה טובת הציבור לדאוג שיורד המחירים.

וכן מבואר ברמב"ם הלכות מכירה פרק י"ח הלכה ד': 'ומותר לחנוני לחלק קליות ואגוזים לתינוקות ולשפחות כדי להרגילן לבא אצלו, ופוחת משער שבשוק כדי להרבות במקיפין ממנו, ואין בני השוק יכולין לעכב עליו ואין בזה גניבת הדעת'.

וכן פסק בשולחן ערוך חושן משפט סימן רכ"ח סעיף י"ח: 'ומותר לחנוני לחלק קליות ואגוזים לתינוקות, כדי להרגילם שיקנו ממנו. וכן יכול למכור בזול יותר מהשער, כדי שיקנו ממנו, ואין בני השוק יכולים לעכב עליו'.

אם כן ובאיזה אופן אנו אומרים שהוא יורד לאומנות חבירו ואסור לו לפתוח חנות לצד חנות חבירו?

באופן שיש נזק וודאי לראשון שהוא לא יכול לעמוד במחירים שהשני הוריד, ויאלץ לסגור את החנות מחמת הפסדים. אסור לו לפתוח את החנות ויש 'לבי"ד לעכב עליו. כמו כן אם אי אפשר שיהיו שתי חנויות במקום אחד כגון במושב לא שייך שיהיו בו שתי חנויות של ספרי קודש והשני בא ופתח, הרי זה יורד לאומנות חבירו ופסיק ליה חיותא-כלומר בעל החנות השניה פסק לבעל החנות הראשונה את החיות, את הפרנסה.

כמבואר בשו"ת אגרות משה חושן משפט חלק ב' סימן ל"א. וטעם האיסור הוא מדינא דגרמי. כמבואר בשו"ת הרמ"א סימן י' בשם האביאסף. וגם בתשובת משאת בנימין סימן כ"ז ועוד.

עוד טעמים נאמרו בראשונים שאם הוא גורם לשני הפסד כל כך שצריך לסגור את חנותו, אז בעצם גם הציבור מחוייב לדאוג שלא יפול בעל החנות הראשון לידי זרועות העוני, שאם יהיה עני יצטרכו לדאוג לפרנסתו, וכל שכן לדאוג שלא יהיה עני.

בגדר האיסור לרדת לאומנות חבירו, מצינו כמה דעות:

(א) יש ראשונים שכתבו שכל המקפח פרנסתו של חבירו הרי הוא בכלל "ארור מסיג גבול רעהו", שו"ת מהרש"ל סימן פ"ט בשם הרוקח.

(ב) ויש מהאחרונים שכתבו שהוא בכלל גזל ואסור מן התורה. שו"ת רמ"א סימן י' ד"ה גרסינן. ולשיטה זו אפילו אם גוי בא ופותח חנות, יש לבי"ד לעכב עליו.

(ג) ויש אחרונים שכתבו שהאיסור לרדת לאומנות חבירו אינו אלא מדרבנן, משום תיקון העולם - ב"י חו"מ קנ"ו ד"ה החלק השלישי.

לסיכום: מותר לפתוח את החנות בסמוך לחנות הראשונה, ובלבד שלא יוריד מחירים באופן שבעל החנות הראשונה יאלץ לסגור את החנות שלו, אלא רק שתהיה תחרות ביניהם.

התהילים המרכזי

כמדי שבת מתקיימים תהילים לבנים
בשעה אחד ורבע בבית הכנסת
שירת ירושלים שיכון ה' ב"ב
לקבלת העלון לקריאה או הפצה
טיפים/הארות/הערות/תרומות
שלחו למייל הכשר בכתובת
alontoshabat@gmail.com

העלונים עלו לרשת!!!

הרוצים לזכות את הרבים
או להדפיס את העלון בבית
יכולים להורידו מהאתרים:
תורת יוסף, לדעת נט, דרשו, ביננו

תודה רבה לרב שליט"א

על ההשקעה מזמנו בכתיבת
מאמרי החינוך הנלמדים מתורתנו
הקדושה ומתווים דרך חינוך ישראל
מתוך הפרשה
ותודה רבה לכל תורמי תומכי
ומסייעי העלון ישלם ה' שכרם
ברוחניוה ובגשמיית אמן